

Wederom ontvingen de basisscholen van Maastricht en Meerssen dit jaar een uitnodiging om deel te nemen aan de ARK veldlessen in de Maasvallei bij Borgharen.

Daar waar de grindwinning ruimte heeft gemaakt voor het water van de Maas is de natuurontwikkeling nu in volle gang. Op de voormalige akkers zijn de pionierende distels al grotendeels verdwenen en ontwikkelt zich een lappendeken aan flora. Ook op de grindoever vormt zich een kleurrijk palet aan voorjaars- en zomerbloeiërs. De planten zijn hier plaatselijk weliswaar subtieler door de schaarse voeding en periodes van droogte, verderop tiert het groen weer weelderig dankzij de fluctuerende waterstand van de Maas. De grote grazers houden de kiemende boompjes in toom en creëren een open landschap met hier en daar opgaand struweel. Deze afwisseling maakt het gebied interessant vanwege de steeds groter wordende diversiteit aan flora en fauna.

Tijdens de veldlessen in Borgharen gaan de kinderen in groepjes op struintocht om met behulp van verschillende opdrachten het gebied te ontdekken.

Verslag 2019

met per maand een terugblik.

Dit laat zien hoe het jonge natuurgebied zich gedurende het veldseizoen ontwikkelt.

Hoe de natuur ontwaakt, in volle bloei komt en zich weer gereed maakt voor de rustperiode.

Het geeft een impressie hoe basisschoolkinderen en hun volwassen begeleiders dit beleven tijdens de ARK buitenlessen.

April

3 april komt de eerste groep.

We startten vroeg dit jaar.

Dat is wel spannend.

Het natuurgebied lijkt nog niet helemaal wakker.

Er is vooral nog veel modder maar dat deert niet.

Op zoek naar avontuur wordt hier lekker doorheen gebanjerd.

Er bloeien nog weinig bloemen. We leggen de focus op bladeren en hun verschillende kleuren en verwonderen ons over de hoeveelheid aan vormen.

Er vliegen nog weinig insecten. Ze zitten lekker warm onder het hout of in de poep. De kinderen gaan het ontdekken.

Er zijn nog weinig waterbeestjes te vinden in het koude Maaswater. De kinderen zijn inventief en maken een dam van stenen zodat ze iets verder het water in kunnen. Ook daar worden geen diertjes gevonden maar het plezier om samen stenen te zoeken en te bouwen, maakt alles goed.

Gelukkig is er wel kikkerdril in de poelen en zijn er Konikveulentjes en Gallowaykalfjes in het veld.....

Wie goed kijkt, vindt een scala aan sporen.

een fossiel?.....een zeeëgel?.....Oh, ik vond het gewoon een mooie steen en daarom heb ik hem opgeraapt.....mag ik die meenemen naar school?.....echt?

De modder is op sommige plekken opgedroogd en gescheurd.
Het lijkt wel een puzzel. De kinderen zien prenten van dieren die hier vannacht, gisteren of vorige week gelopen hebben. Het groepje speurneuzen legt een verzameling aan.

Mei

De Vlier bloeit.

De kruidlaag zorgt voor bloemen : stuifmeel- en nectarkroegen voor de insecten.
De kinderen zijn verbaasd dat ze die mogen plukken.

Ze maken er fleurige natuurschilderijtjes van en versieren er hun haren mee.
Ze kneuzen blaadjes en maken een geurende potpourri.

Elke potpourri heeft zijn eigen natuurlijk parfum.

Het is een hele kunst om daarna met je ogen dicht, al snuffelend jouw parfum te herkennen.
Alle zintuigen worden geprikkeld.

De Vos heeft een hol in de talud gegraven en kreeg dit jaar vier jonkies. Er is gelukkig eten genoeg in het gebied. De kinderen vinden een ei en een dode gans bij het vossenhol. Stoer om deze mee te nemen en aan de klas te laten zien. Daarna wordt alles weer netjes terug gebracht voor de hongerige jonge vosjes.

Het waterpeil van de Maas zakt langzaam en de grindbanken worden steeds groter. Ook daar kiemen nieuwe planten. Soms gaan ze weer koppetje onder als de Belgische energiecentrale stroomopwaarts een waterbult naar Borgharen laat stromen. Dat maakt het zoeken naar waterbeestjes ook weer heel speciaal.

En vallen de grindbanken dan weer droog dan is er een scala aan zwerfvuil te vinden.

stofzuiger, autobanden, een fiets.....

Kinderen vinden het geweldig om hiermee te slepen en de boel bij elkaar te verzamelen. Ze worden geprezen voor hun inzet om de wereld een beetje schoner te maken. Rijkswaterstaat is op de hoogte gebracht en heeft er later op de dag voor gezorgd dat dit zwerfvuil verwijderd werd. De kinderen zijn die dag met grootse verhalen en een voldaan gevoel naar huis gegaan.

Juni

De planten worden groter en talrijker, de bloemen bloeien uitbundiger.

Zomaar ergens in het veld wordt een klein vogelei gevonden.

Geen oudervogel te zien, geen nest te vinden. De kinderen nemen het mee en willen graag weten of er een kuikentje in zit. Er ontstaat een bijzondere discussie. En dan wordt gezamenlijk besloten om het eitje open te maken.....

Er wordt nu van alles uit de rivier opgevist.

Kreeften

ze worden bekeken onder de binoculair.

Mosseltjes

ze groeien op de raarste plekken.

Kokkels

hoe komen die hier nou?

Op de steeds groter wordende grindbanken worden weer mooie vondsten gedaan.

Elke dag worden de Koniks en de Galloways op een veilige afstand geobserveerd met verrekijkers.

Kinderen roepen.....hè juf, ik vind dit erg leuk maar het duurt te kort!

Ouders merken op.....hier kan geen pretpark aan tippen!

Leerkrachten zeggen enthousiast.....dit gaan we elk jaar doen!

21 juni is de laatste veldles van dit schooljaar.

Een ochtend met zon en een briesje.
Er wordt in en bij het water "gespeeld".
Er wordt rondslingerend zwerfvuil geraapt.
Er wordt gezocht naar kleine insecten.
Er wordt gespeurd naar sporen.
Er wordt gezocht naar de grote grazers.

Een super veldles om mee af te sluiten.

Vandaag begint de zomer.

September

Halverwege augustus is het nieuwe schooljaar begonnen.

De planning van de veldlessen gaat dan van start.

De eerste PowerPointpresentaties worden, net als in het voorjaar, weer in de klas gegeven.

De kinderen krijgen uitleg over het Grensmaasproject en de ontwikkeling van het nieuwe natuurgebied. Het leven van de grote grazers komt uitgebreid aan bod en er worden instructies gegeven over de gedragsregels ten opzichte van de Galloways en de Koniks.

12 september komt de eerste school naar Borgharen.

De dag begint met bewolking en miezerregen.

De groep laat zich er niet van weerhouden om te gaan struinen.

Na `n uurtje wordt het droog en komt de zon tevoorschijn.
Wow!een regenboog aan de overkant van de Maas!

Als de middagles van start gaat, is alle nattigheid opgedroogd en gaan de kinderen weer vol goede moed op zoek naar waterdiertjes in de Maas

en natuurschilderijtjes maken van bloemen en bladeren.

Tijdens de volgende veldlesdagen van september regent het niet meer. Temperaturen van rond de 20 graden zijn perfect voor een dagje buiten biologie. Het Maaswater is nog zomers warm. Er wordt heerlijk gestruind en gespeurd.

Van alles wordt er gevonden,

bekeken en onderzocht.

De verwondering is soms groot.

Het waterpeil van de Maas is de hele zomer al erg laag. Grindbanken raken steeds meer begroeid en de meest avontuurlijke groepen lopen naar het wilgeneiland om beversporen te zoeken. Op de foto hierboven is te zien dat niet alles even mooi is. Dit is wat de bever ziet als hij vanaf “zijn” eiland naar de Maasvallei kijkt.

Ouders en leerkrachten spreken mij hierover aan.

Oktober

De laatste veldlesmaand van dit jaar.

1 oktober valt er veel regen in de nacht. Het Maaswater stijgt. Tijdens de veldles de volgende ochtend, zien we de grindbanken verdwijnen en de kruidlaag kopje onder gaan. De kinderen vangen geen waterbeestjes maar verdrinken landdiertjes.

Dat de Maas een regenrivier is kunnen ze nu heel mooi ervaren.

Werelddierendag(4-10) is NME dag voor de Nieuwste Pabo studenten. Zowel in de ochtend als in de middag komt er een groep naar Borgharen om kennis te maken met een ARK veldles voor basisschoolleerlingen. Dit is voor het derde jaar op rij. Een waardevolle kennismaking.

Het weer zit hen niet mee, het miezert en is koud.....

De studenten worden uitgedaagd om ook onder deze omstandigheden een buitenles te beleven.

Er wordt geglibberd en gelachen

er wordt gemopperd en gekleumd

de doorzitters laten zich niet kisten en maken fleurige natuurschilderijtjes.

50 leerkrachten in spé.

Er wordt van gedachte gewisseld over de waarden van een veldles voor basisschoolklassen. Iedereen is het erover eens dat een buitenles in een struingebied als dat van Borgharen absoluut van betekenis is en heerlijk voor kinderen om te beleven. Of veldlessen ook leuk zijn bij regenachtig weer daar verschillen de meningen over. De een zegt dat kinderen dat beetje regen en kou niet zullen voelen en de ander vindt het niet te doen voor zichzelf. Zullen zij het "hun" klassen wel gunnen in de toekomst en over hun eigen ongenoegens heen stappen? De tijd zal het leren.....dit jaar heb ik dat wel zien gebeuren bij verschillende groepen. Chapeau voor die leerkrachten en ouders!

De volgende oktoberplaatjes laten het zien.

Kinderen blijven struinen, ontdekken en “spelen” tijdens de veldlessen, ook als het weer niet zonnig en droog is.

Ze balanceren op een lange tak met beversporen die ze op de grindbanken gevonden hebben....

Ze maken een “brug” van de stenen die ze verzameld hebben.....

en als ze moe zijn , gaan ze even liggen.

Ze maken een “tuintje” voor kleine beestjes

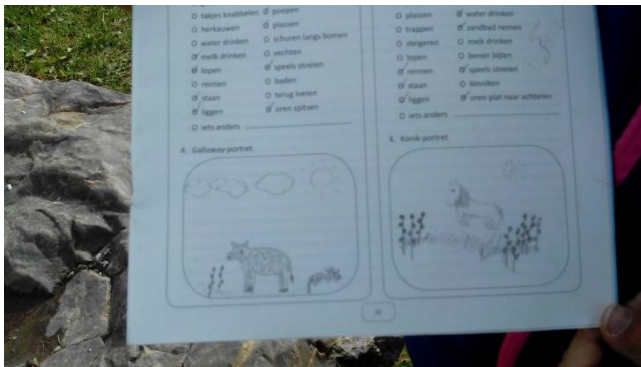

de spin heet Herman.

Ze zoeken nieuwsgierig naar waterdiertjes

en maken tekeningen in hun werkboekjes

`n half uur op pad om de koniks te vinden.....deze meisjes wilden de paarden zooooo graag zien. En ze werden beloond.....het is een plaatje.

er wordt drijfhout verzameld

en hutten gebouwd

Veldlessen?

Ontdekkend leren

Onderzoekend leren

En toch?

het lijkt gewoon spelen

Daar word je blij van

De cijfertjes van 2019

11 basisscholen
23 groepen bovenbouw
565 leerlingen
146 volwassen begeleiders
50 Pabostudenten

De veldlessen zitten er weer op.

De natuur in de Maasvallei maakt zich op voor de komende winter.
Volgend voorjaar zal het gebied met haar steeds rijker wordende flora en fauna zich opnieuw ontwikkelen.

We zijn er graag weer bij !

Josien van Boekel
educatief medewerker Maastricht en regio

Dank aan terreinbeheerder Staatsbosbeheer, kuddebeheerder Free Nature en de financiers
Rijkswaterstaat, Consortium Grensmaas en Nationale Postcode Loterij.

